

SLOVENSKI

UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi
poli in velja za celo leto 3 gld., za pol
leta 1 gld. 60 kr.

|| Za oznanila se plačuje od navadne ver-
stice, če se natisne enkrat 10 kr., dvakrat
14 kr., trikrat 18 kr.

Dopise sprejema odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Štev. 18. V Mariboru 20. septembra 1875. Letnik III.

Ali niso nove šolske postave po nekaterih novejših ukazih nekoliko svoje prvotne vrednosti zgubile?

V 10. številki „Slovenskega učitelja“ smo pod naslovom „novejše šolske naredbe z ozirom na šolski napredek“ pisali: „Vsi napredni učitelji in pedagogi so bili nove šolske postave z veseljem pozdravili. Tudi napredni slovenski učitelj je bil v tej versti. Vendar pa to veselje ni bilo čisto veselje brez vseh skerbi, kajti kalilo ga je bojazen, da se nove šolske postave v tem naprednem pedagogičnem duhu morebiti ne bodo izpeljevale. A če tudi te bojazni čuti ni bilo, vendar se je pa izrekala tako goreča želja o natančnem izpeljevanji novih postav, kakor bi se dvomilo nad tem. Pri zagovarjanji novih šolskih postav je bilo čuti, zlasti od slovenskih učiteljev, da so vsikdar željo po natančnem izpeljevanji izrekli. Ta zadeva se je posebno v našem organu poudarjala. Da pa ta želja in ob enem mala bojazen ni bila popolnem neopravičena, v tem so nas osvedočile novejše naredbe na šolskem polji, ki se vsaj po našem mnenji ne ujemajo prav z duhom svobodne nove šolske postave, a še manj z napredno pedagogiko. Da dokažemo svojo terditev, hočemo torej novejših naredeb omerjati.“

Omenjali smo takrat, da po našem mnenji ni prav, da se v učnih načertih vsem različnim verstam ljudskih šol nalaga skoro enaki smoter. Pri sestavi teh načertov se berž čas nihče ni oziral na §. 63. učnega reda od 20. avg. 1870, ki dovoljuje, „da se smejo smotri po potrebi znižati, posebno v dvorazrednih in enorazrednih šolah.“ Ker smo v omenjenem članku neizpeljivost in nepraktičnost v tej stvari dovolj razložili, zato nečemo o tej reči več govoriti in pristopimo k drugemu.

Vprašanje o oddelkih po razredih namreč ni še rešeno. Pedagogi priznajo sicer, naj se oddelki v one razrede vpeljejo, kjer jih je neobhodno treba, n. pr. na enorazrednih, naj velja tudi še na trirazrednih šolah, da bi se pa oddelki tudi po večrazrednih šolah vpeljati morali, kakor nam učni načerti vele- vajo, to se nam zdi neprevidno in sicer radi tega, ko se je mnenje samo nekaterih pedagogov kot norma za vse avstrijsko učiteljstvo sprejelo. Še manj je učiteljstvo s tem zadovoljno, da mora učence po starosti, a ne po znanosti v oddelke razločevati. — Čuje se vsled tega nevolja, in sicer velika nevolja med učiteljstvom. — Učitelju gotovo ne more biti po volji, da je večkrat proti svojemu prepričanju, proti potrebi primoran svoje učence v dva oddelka deliti; še manj mora pa učitelju to ljubo biti, da je mora — ako se po načertih ravna — po starosti in ne po znanosti razdeljevati. Nad tem so se zlasti ljubljanski učitelji pri svoji konferenci in to po pravici pritoževali. Radi tega so tudi sklenili, naj bi za ljubljanske čveterorazrednice ne veljali „učni načerti za čveterorazredne šole“, v katerih so po razredih oddelki predpisani, ampak veljali naj bi za nje „načerti za osemrazredne šole.“ Lehko bi potem seveda imeli ljubljanski učitelji, storili bi samo to, kar je predpisanega za prve 4 razrede na 8razrednih šolah. Pritožba ljubljanskih učiteljev, kakoršno bi lahko napravili vsi učitelji po večrazrednicah, je sicer res opravičena, a njihovej želji deželni šolski svet nikakor ne more vstreči. —

Vpeljava oddelkov nikakor ni utemeljena v novih šolskih postavah, vsaj taka stroga in principierna vpeljava ne; zavolje tega pač smemo trditi, da z učnimi načerti so nove šolske postave zgubile precej od svoje prvotne vrednosti namreč glede večje svobode v notranji uredbi šol. Učiteljem, pedagogom pa se mora na vsaki način pustiti nekoliko svobode v zadevi notranje uredbe šole. Ni dobro, ako se vse v §. §. ukuje. Od svobodnih novih šolskih postav ali prav za prav od njih izpeljevalcev je bilo pričakovati, da se bode na mnenje učiteljev kot strokovnjakov več oziralo, nego se je zgodilo pod cerkvenim nadzorništvom. — A to se žalibog ne zgodi. Pri upeljavi kakega predmeta, n. p. nemščine v slovenske šole bi se pač morali učitelji ali učiteljski zbori za mnenje poprašati, kdaj, v katerem letu, v kateri meri naj se začne podučevati i. t. d.

V najnovejšem času, posebno na Štajerskem, pa ukazujejo v takih pedagogičnih rečeh samo solške gosposke ne oziraje se na strokovniško mnenje učiteljskih konferenc. —

Ne verjamemo, da se tako ravnanje s prvotnim duhom novih šolskih postav vjema. — Šolskih počitnic imajo srednje šole 8—9 tednov; narodne šole pa samo 6 tednov, kar bi pa nekateri glavarji morebiti še za nekaj dni radi skerčili. Prašamo:

kdo li več odpočitka potrebuje, otrok narodne šole ali mladenič srednjih šol? Kdo se po pedagoških vodilih ne sme z naukom preobkladati, otroci ali mladeniči?

Koga starši bolj pri domu potrebujejo, svojega pastirja, učenca narodne šole, ali svojega gospoda študenta? Kdo se bolj trudi, ali učitelj ljudske šole, ali pa profesor srednje? Ali nima učitelj ljudski 10 ur več na teden poučevati, nego profesor? Nam se popolnem dozdeva, da je ukaz o 46 tednih na vsak način preoster za učence in učitelje narodnih šol. — Tako se more posebno tedaj reči, ako se šolsko leto na narodnih šolah še le potem konča, ko se je na srednjih šolah že novo šolsko leto začelo.

Tako bi lahko še več novejših ukazov našli in navedli še več naredeb šolskih gospod, v katerih svobodni in pedagoški duh novih šolskih postav ne veje več. N. pr.: Nove šolske gosposke so šolska svetovalstva, toda po mnogih teh korporacijah hočejo si predsedniki, n. pr. okrajni glavarji vse pravice za-se absorbirati. In kaj k temu reče deželni šolski svet? Prav pogostoma odobri marsikaj, kar se je navadnemu človeku tudi nepostavno dozdevalo.

Prav je imel učitelj, ki se je nedavno v zadevi mnogege upljiva okrajnih glavarjev na učitelje tako-le izrazil: „Uniforme učitelji ne smejo nositi, a ravna se z njimi večkrat še bolj strogo, nego s tistimi, ki jo nositi smejo, to je z uradniki.“ — Res se hoče učitelje po vsej sili prestvoriti v uradnike, pa se ne pomisli, da s tem ravnanjem se število pravih učiteljev mladine in naroda reducira in ustvarja se nekake šolske uradnike, ki nimajo več serca ne za mladino, ne za narod, med kojim živé, nego samo za ljubi — vsakdanji kruh. —

Kako naj učitelj detco z delom obлага?

J. L.—n.

Beschäftigung ist Zucht.

Ima li učitelj na glavnej šoli v prvem razredu veliko otrok, kateri pa niso vsi enake znanosti, ondaj bo nujno treba, da napravi dva razdelka. Vsekako nahajamo dva ali tri take razdelke na nižih šolah dvorazrednicah. Vendar je treba na to gledati, da učitelj učence posamnih razdelkov z delom cilju primerno obлага. Na tem baš spoznamo dobrega šolnika. Težko bo svojej šoli mojster oni, ki ne more do tega, da istočasno vsi učenci delajo, k temu nudé odstavki v berilu, posebno pak slovnice vaje mnogo snovi, pa tudi računanje in risanje za to dobro služi. To, da so učenci neprestano z delom obloženi, če tudi družega ne delajo, kakti prepisujó berilne odstavke ali le besede iz bukev, a to seveda natančno — je najboljši pomoček, da ohranimo v mnogobrojni šoli lepo vedenje in red. Zaman kriči učitelj: tiho, mir! ako učenci nikovih nalog nemajo.

Da imajo učenci zmerom svoj posel, važno je uže radi tega, ker mora mnoga vaja v vsakojakej šoli glavna reč biti. Nagon do delanja je uže v deci samej. Smatrajmo otroke le zunaj šole, kedar hiše zidajo s popirjem ali s čimer si bodi drugim, kedar „pupe“ oblekajo ali kaj enacega delajo. Ako nemajo otroci kaj delati, nemo tija pred sé strmé, ali se pa pri-pusté nagajivim raztresenostim, kar je oboje škodljivo. Otroci so od narave živi. Ako jih dakle opominjaš, ostane ti le toliko časa na miru, dokler jim hrbta ne obrneš, potem je pak kakti preje! Dovoljno poslovanje je edino sredstvo, da imamo v šoli mir in vodimo otroški nagon do dela.

Učitelj ne sme takih nalog davati, da se učenci v šoli na pamet učé; roka naj dela. Zmožnejši in prednejši učenci naj učitelju pomagajo s tem, da napisujó na desko besede ali stavke, ali da to, kar so drugi učenci prepisali ali izdelali, pregledajo. Tudi si učenci naloge lahko izmenjavajo, in si v njih drug družemu pridno iskajo morebitne pogreške. Takó se zajedno v deci tekmovanje prijetno budi.

S tako zvanim „diktandoschreiben“ nij dosti prida, če se to, kar se je napisalo tudi ne pregleda. Čem več nalog more učitelj pregledati, tem bolj se bodo učenci potrudili, da je prav naredé. Je li razred velik, ondaj si naj izbere učitelj nekaj pomočnikov izmeju boljših učencev, vendar čuva naj, da se izbrani radi tega ne prevzamejo ali so celó nepravilni proti svojim součencem. Ne male koristi bi bilo, ko bi se na učiteljišjih tudi kandidate za takovo popravljenje upotrebljevalo.

Istina je, da je treba v narodnih šolah mnogo več vaje, kakor pa v viših šolah. Ni ena ura bi ne smela miniti, da ne bi rabili učenci svojih klinčkov ali peres. Ali prepisujó iz berila, posebno one kose, katerih se morajo naučiti, ali imajo kak paragraf iz jeziških vaj sami izdelati, ali napišejo to, kar jim učitelj pove, ali piše kak zmožnejši učenec na šolsko desko besede, stavke, male berilne kose, in drugi za njim prav prepisujó. S takimi in enakimi vajami ne pride učitelj nikdar v zadrego, le da ima pri sebi berilo in je zna dobro porabiti.

Izdeluje li en razdelek take naloge, ima učitelj z drugim razdelkom, n. pr. berilne ali govorne vaje. Se ve, da ne sme pri tem na uro pozabiti. Poduk bodi vsak dan za gotov čas odmerjen.

O zračnem čiščenji po učilnicah.

Bláže Pernišek.

Pedagogika nas uči, kako nam je odgojevati mladi narod, da bođe mogel in hotel najbolje uporabljati svoje telesne in duševne sile v korist sebi in svojim sosedom — v korist vsemi sveti. —

Da pa nam je mogoče mladež požlahtniti i moralno i formalno, služi nam antropologija. Brez tega znanstva nam nije mogoče dosegnoti pravih proizvodov.

V nekedanjih „dobrih“ časih se narodno učiteljstvo prav nič nije oziralo na antropologijo pri učenji. In to je bilo prav tako slabo, kakor suho, brezobzirno (!) dociranje profesorjev po srednjih šolah, koder ste didaktika in metodika še dan današnji „španjsko selo“ in „tretje oko v glavi“ (!)

Danes psihologijo na strani puščam, no somatologijo mi je gradivo.

Nekovi filozofi tvrde, ko je telo odvisnije od duha, nego duh od telesa svojega. To pak je po mojih mislih krivo mnenje.

Uže Latinec se je izraževal z „mens sana in corpore sano.“ Ako je pri Romanih telo izvor duha, zakaj bi pa dakle za Slovana in Germana ne veljal isti naravni zakon?! Barem smo vsi spomenuti Kavkazci.

Roditelji so prva instanca za odgojevanje, narodno učiteljstvo pako je druga. Samo oni roditelji spolnujô svojo dolžnost, koji nezanemarljajo svojih otrok ujedno sê slabim perilom, bivališčem i drugim. Ko je otrok v učilnici, onda je namestnik roditeljev učitelj ali učiteljica. Za taj čas je dakle dolžno učiteljstvo skerbeti, ne samo za duh otrokov, nego i za pravi razvoj njegovoga telesa.

Ali, kako se godi z našim šolstvom v sanitarnem oziru?! Često se ne brigajo za dober zrak, ko stavé novo učilnico. Bodo li zaduhli in smerdljivi novi prostori ali ne, zato se malokedo briga, akopram bi se obćinski zastopniki lahko ozirali na staviteljstvo. Obično še vlada kriva misel: ker samo pozorišća (teatri) in cerkve morajo biti dobre stavbe, na drugo poslojje se pa ne obraća potrebna pozornost. Na učilnico se dakle ne ozira akopram je večje pozornosti vredna od pozorištva in od — cerkve. In, kedor radikalno misli, ta mi vsekako priznava, ka je v humanitarnem oziru poštena moja protekcija narodne prosvete.

Ozirajmo se na učilnične zahode (retirade). V malokojej učilnici je potrebni red po teh tajnih prostorih. Ako otvoriš vrata, vidiš onda v zahodi neznošno nesnago! Vse je mokro in pomazano, 100krat hujše od — sviujaka! Temu je uzrok ali učitelj sam, ali pa krajni šolski zastop. Mnoge šolske oblasti bi rade žertvovalé za potrebno snažnost, no učiteljstvo ali ne zna, ali pa neče napeti prave strune v to sverho.

Ključ je absolutno potreben pri zahodi, kajti brez njega je učiteljeva kontrola nemogoća, koja bi se ne smela pogrešati na nijednej šoli.

Jaz sem upeljal v svoj razred zato ta-le red: Ključ od zahoda visi pri vratih. Za moje pričujočnosti ne sme nikdo brez moje dovolitve iti v zahod. Kdor pa ide ven, ta je odgovoren za čistost v zahodi. Prišedši učence iz zahoda mi mora

odmah najaviti, ka je zahod pognjusen pred njim. V tacem slučaji pa uže mora biti učitelj praktičen psiholog, da se ne zgodi krivda niti tožilci, niti toženci. Kdor je kriv, ta mora vsak sam posnažiti zahod z dovoljenim sredstvom *) i načinom. Ko mene nije v učilnici prevzame to kontrolo moj poverjenik; on ujedno dopušta součencem v zahod. Učenec, ki želi iti v zahod, mora zato prinesiti primerno dačo, t. j. nekov pismen proizvod. Pri večjih učencih pozneje obično zadostuje osramotitev: ne hodi ven čez potrebo. S tem sem dosegel, ko je zahod vedno čist in suh. To je napredek v estetičnem čuti.

Samo s tem pako še nije čisto v redi zahod. Razvija se namreč na dni zahoda zdravstvi protivni — amonijak i to osobito o južnem vremeni. Ta plin se širi iz zahoda po učilnih sobah ter škoduje i mladeži i učiteljstvu. Ta plin je torej treba odstraniti — neutralizovati. Amonijak pak se ne da s palico izpoditi po pasje iz šolskih prostorov. Kako torej? Izkustvo je ljudi prepričalo, ko je amonijaku jako soroden železni vitrijol ($\text{FeO} \cdot \text{SO}_3 + 2\text{HO}$). Ako se dene za kacih 12 ur vitrijol v vodo, razpusti se v njej. Ta raztoplina naj je v tem razmerji, da se dene v hektoliter vode kacih 5—6 kilogramov ž. vitrijola. O poletji naj bi se vlivala ta raztoplina barem po 2 pota na tjedan. Po kacih 5 litrov zadostuje jeden pot. Ta desinfekcija pa ne stoji mnogo, kajti kilogram ž. vitrijola se dobiva po kacih 10 novčičev.

Pa ne samo nesnažni zahodi, nego i drugi plini, koji se izpuhtevajo iz kožnih luknjic (por) in iz pljuč vsled respiracije toliko individuvov v razredi. Maslena kislina ($\text{C}_8\text{H}_7\text{O}_3$ HO), osobito pa ogljijenčna kislina (CO_2), ki mora iz organizma oditi, izvestno ne morete koristiti človeškej kervi, ki je središče životu, ako se v organizem morajo povernoti nerabljivi plini, mesto, da bi se substitovali z ozonizovanim zrakom. Učne sobe je treba dobro prozračevati in pa tudi pometati radi pljučam jako škodljivega praha. Praha je poleg dobre discipline itak preveč v šoli. Gledati je tudi treba, da dim, osobito pa zelo strupeni ogljijenčni okis (CO) ne more v sobe zahajati.

Do sedaj spomenuta sredstva še nemogó zadostovati, osobito, kedar je zrak jako soparen. V to sverho naj nam služi kot ozonizovalo rektefikovano terpentino vo olje in pa rektif. brinjevo olje. Ako učitelj združi, na pr. 2 kilgr. terp. olja z 1 kilogr. brinjevega olja, mora s to kvantiteto ozonizovati učno sobo 2 leti. Tu pa tam se nekoliko kapelj izpusti na tla tega.

Joda pako nije varno devati v ta namen v šolo, ker bi se mladež lahko otrovala ž njim.

*) S pripravljenim mahom, ki mora biti v rezervi.

Učitelji, bodite v soglasji z narodom, razkladajte po š. zastopih eno ali drugo šoli prekoristno in potrebno stvar, brigajte se za napredek in neprecenljivo morete koristiti dotičnemu kraji in sami sebi.

Fizika.

(Dalje.)

(8. julija v Brežicah govoril J. P.)

Vsako telo s svojo tvarino napolnjuje prostor, tedaj ne dopusti, da bi ravno tisti prostor v ravno tistem času napolnjevalo še kako drugo telo s svojo tvarino. To obderževanje svojega naseljenega prostora in protivnost zoper vsiljevanje kakega drugega telesa v ravno tisti prostor, zove se nepredirnost.

Želimo pa vendar v kak, že s telesom napolnjen prostor potisniti še kako drugo telo, tedaj moramo pa popred naseljeno odstraniti, potem še le nam je mogoče kaj drugega na tisti prostor postaviti.

Ako se z desko žrebelj zabija, odmakne se mu les. Potisnemo roko v posodo, ki je z vodo napolnjena, voda bo rastla. Poveznemo kupico z odprtim delom globoko v vodo, bode le malo vode v kupico stopilo, kajti ob enem ne more biti tam voda, kjer je zrak. Najbolje se da to dokazati s tim, da postavimo kako gorečo, na skorjico pritisneno svečo na vodo, čez pa poveznemo veliko kupico, ter vse skupaj v vodo potisnemo. Luč ne bo vgasnila, dokler je še kaj zraka v kupici in voda ne bo v kupico stopila, kajti jej zrak vstopiti brani. Hočemo z lijem v steklenico kako tekočino viliti, ne smemo lij v v stekleničen vrat tako postaviti, da bi se na vseh straneh popolnoma na vrat naslanjal, marveč tako, da zamore po straneh zrak iz steklenice izbežati. Iz vsega tega lahko zapopadamo, kako se zamore potapljalce podati na dno morja in kako zamore tam več časa ostati, dela opraljati, vtopljeno blago, kakor tudi bisere in druge dragocene reči iskati, ki se nahajajo dnu morja.

Podmorski zvon je velika škrinja iz litega železa in ima podobo prikrajšane piramide. Od spodaj je odprta in zgoraj ima več oken iz močnega stekla, da svetloba prihaja skozi. Znotraj se stene drže okoli in okoli klopi za delavce in shrambe za orodje. Ves aparat visi na močni verigi in je silno težak, tako, da se zaradi svoje lastne teže vtone do dnu morja.

Potapljaci bi v tej skrini vendar ne mogli dolgo prestati, ako bi se jim od zgoraj ne pošiljal vedno čist in zdrav zrak z zračnim smrkom po dolgej močnej cevi. Ne samo pod zvonom, tudi zunaj njega imajo potapljaci mnogokrat kaj delati ali iskati; takrat si pa potegnejo neko kapo čez glavo. Ta kapa

je vodovarna in se da na vratu tudi vodavarno privezati. Pred očmi ima očale, da lahko gledajo in pred ustami zaklopnico, ki izpušča pokvarjen izsopljen zrak. Kape se drži dolga od zvana napeljena cev, da se po nji v kapo vedno čist zrak pošilja. —

Na Angležkem se v novejšem času namesto dragih podmorskih zvonov rabi tako zvana podmorska obleka (hlače, čevlji in suknja v enem). Pokrivalo je iz medine in od nje do verha vode je napeljena cev, po kateri delavec zrak dobiva.

Vsako telo pa še ima tudi neko drugo posebno lastnost, zove se lenjivost ali stanovitnost, t. je: telo želi nespremenjeno ohraniti stanje, v katerem ravno je.

V pokoji ležeče telo ne more se samo od sebe začeti gibati, ostane mirno dotlej, da ga gane kaka zunajna sila; in gibajoča telesa ne morejo sama od sebe stanje giba niti premeniti, niti vstaviti se, razun, ako jih nasprotna sila vstavi. Gibanju nasprotna sila zove se upor, učini ga zrak, voda i. t. d. Upor je kriv, da se gibajoča trupla vedno bolj in bolj počasi gibljejo in na zadnje še celo vstavijo. Kolikor manjši so upori, toliko dalje časa trpi gib.

Dalje tudi raste lenjivost ali stanovitnost po množini tvarin, zakaj čim večje da so telesa, tim več sile je potrebno, jih spraviti v tek ali pa jih ustaviti.

Kolo se tim dalje časa verti, čim težje in debelejšje je. Po ledu se da truplo dalje potočiti, kakor po pesku. Ako hočemo čez širok potok skočiti, moramo se poprej zaleteti, da nam pridobljeno prizadetje, ostati v bežnosti, nekoliko pride v prid. Vlak se ne more naglo vstaviti. Vsak pade, kdor iz naglo drdrajočega voza skoči. Na kolodvoru mora več mož pomagati, da premaknejo z blagom napolnjen voz, kadar pa je že v teku, ga dva moža celo lahko dalje rivata. Tako tudi hlapec ne tišči vagonov celo do tovorišča, timveč pusti ga še precej daleč od svojega namenjega mesta. Voz potem zaradi svoje stanovitnosti še dalje derdra.

V čolnu pademo naprej, kadar ž njim na breg zadenemo in nazaj, kadar ga naglo odrinemo. Kadar se voz naglo vstavi se na njem sedeči naprej nasloné, in nasproti nazaj, kadar ga konji naglo potegnejo.

Ako hlapec na kako truplo zadene, tako da se vstavi, pritisnejo za njim drdrajoči vozovi s tako silo nanj, da se na kosove zdobé, ali eden vrh drugega nabašejo. Dostikrat pa se je že hlapec sam odpeljal in vozovi so ostali v miru, zato namreč, ker so se verige vtrgale. Iz naglo tekočega vagona skočiti je zelo nevarno, kajti marsikteri je že nevarno padel in ni več ostal. Drvarji se tudi te lastnosti poslužujejo. Oni namreč zasade sekiro v hlod, vzdignejo oboje, ter obernejo in naglo vdarijo s sekirnim uhom na kak drugi hlod. Sekira se

naglo vstavi, hlod pa želi s pridobljeno naglostjo naprej, ter se razkolje. Na tak način tudi nasajamo motike, krampe itd. Stanovitnost mi še dovolite s sledečim poskusom pojasniti. Nad kupico položim košček terdega papirja in nanj pa krajcar. Če pa papir izpod krajcarja naglo zaženem, hoče krajcar radi stanovitnosti ostati na svojem protorsu in pade v kupico.

(Dalje prih.)

Dopisi.

Iz št. Lovrenca v celjski okolici. 5. avgusta smo imeli učitelji celjskega okraja v Vojniku konferencijo, katere se je udeležilo 24 učiteljev. Predsednik, g. Kapun razvije pri nadzorovanji nabrane opazke, ter tu in tam učiteljem boljše metodo priporočuje. Temu sledi volitev stalnega odbora, v katerega so voljeni gg.: Vučnik st., Koderman, Kocuvan, Kupnik, Vučnik ml. Za perovodja sta izbrana Kregar in Bračič. Obravnavale so se dalje sledeča po okr. nadzorniku, g. Kapunu staljena vprašanja: 1) „Wie kann der Lehrer die der Schulerziehung wiederstreitenden, schädlichen Einflüsse des Hauses auf die Herzen der Schuljugend möglichst entkräften?“ To vprašanje so pismeno izdelali gg.: Vučnik, Vodlak in Škoflek, a obravnave so se pridružili tudi drugi. 2) Vprašanje: „Was soll ein slov. Lesebuch der Volksschule mit Rücksicht auf das jetzige System enthalten, damit es die Grundlage sowohl des sprachlichen als auch des realistischen Unterrichtes bilde, und zugleich auf das religiös-sittliche Gefühl des Schülers wirke?“ (Poročevalec g. Žolnir.) Ova obravnava bila je jako živahna. Na to predlaga g. Vučnik, da naj bi čitanke izdelovali možje strokovnjaki tako, da bi se v njih berilih ne ozirali samo na posamezne dežele; temveč naj se berila raztezajo na vse slovenske kraje enako primerno, in za vsaki razred posebej, vendar tako, da se naslanja eno na drugo. 3) Vprašanje: „Učni načerti za slovenski učni jezik.“ Odobrijo se načerti v „Slov. učitelju“ s tem pristavkom, da se na strani 152 b, v „Sl. učitelju“ uversti, „sklanjanje samostavnikov, tri glavni časi.“

Potem je sledila volitev zastopnika učiteljev v okrajni šolski svet; zbrali smo si gosp. Kodermana, kateri nas je že tudi do sedaj skozi 6 let v okrajnem šolskem svetu zastopal.

Iz Ljutomera. (Zapisnik okrajne učiteljske konference v Ljutomeru dnè 4. septembra.) Začetek ob deveti uri. Predsednik: Ivan Bauer, c. k. šolski nadzornik. Navzoči so bili sledeči: J. Kukovec, okrajni šolski svetovalec, kot poslušalec; učitelji: g. J. Lapajne, Postružnik, Mikl, Toman, Ekel, Hrašovec, Šijanec, Sterniša, Freuensfeld, Zorman iz Petrič. Zapisatelj sta bila: Toman in Mikl. Dnevni red:

- 1) Volitev 2 zapisateljcev;
- 2) Imenovanje predsednikovega namestnika;
- 3) Naznanila predsednikova;
- 4) Volitev stalnega odbora;
- 5) Volitev učiteljskega zastopnika v okrajni šolski svet;
- 6) Določevanje knjig za nakup v okrajno učiteljsko bukvarnico;

- 7) Govor o naravoznanstvu v narodni šoli z ozirom na kmetijstvo (poročevalec g. Pernišek);
- 8) O učnih knjigah in o učilih (poročevalec g. Lapajne);
- 9) O zgodovini v narodni šoli (poročevalka g. Toman);
- 10) O telovadbi (poročevalec g. Lapajne);
- 11) Samostalni predlogi;

Izid obravnav je bil sledeči:

- 1) Kot zapisateljica sta bila že imenovana izvoljena.
- 2) Za svojega namestnika imenuje predsednik učitelja Postružnika.
- 3) Predsednik naznanja: Poročilo deželnega šolskega sveta o napredku Štajerskega šolstva, naredbo od 16. februarja 1875, št. 411 v zadevi dovoljenih knjig in učil, naredbo od 12. julija 1875, št. 315 v zadevi šolarskih bukvarnic, naredbo deželnega šolskega sveta o pisankah, naredbo okrajnega šolskega sveta zastran nemščine, naredbo c. k. namestniže od 15. februarja št. 1926 v zadevi osepnic, ukaz deželnega šolskega sveta v zadevi šolskih vertov. O učnih rezultatih po šolah v okraju se je nadzornik povoljno izrazil, razen pomanjkljivega podučevanja v novi meri in v telovadbi (ljutomerska šola pa tudi v tem zadostuje.) Predsednik razdeli med navzoče Musilove pisanke.

4) V stalni odbor se volijo enoglasno: Lapajne, Postružnik, Šijanec.

5) Pri volitvi v okrajni šolski svet se je oddalo 7 listkov, večino je dobil g. Lapajne.

6) Za okrajno učiteljsko bukvarnico se sprejmejo od komisije navetovane knjige in časniki in sicer:

Praprotnik. Slovensko spisje 2. natis. Gerber, Ljubljana 30 kr. — Jesenko. Prirodnoznanstvi zemljepis. Giontini, Ljubljana 1 fl. — Kersnik. Avstrijska zgodovina. Giontini, Ljubljana. — Staré. Obéna zgodovina, 1. in 2. zvezek. Družba sv. Mohora v Celovcu. 80 kr. — Krempej. Štajerska dogodivščina. Gradec. 60 kr. — Kronés. Lapajne. Pripovesti iz zgodovine Štajerske. Huber, Ljutomer 8 kr. — Netoliczka-Lapajne. Mala fizika. Huber, Ljutomer 25 kr. — Netoliczka-Lapajne. Prirodopis. Huber Ljutomer 60 kr. — Zajec. Mineralogija, Giontini, Lapajne 80 kr. — Slovenska Matica. Telovadba 1. in 2. del, Giontini, Ljubljana 1 fl. — Lapajne. Geometrija, Milic, Ljubljana 30 kr. — Žnidarič. Abeceda, Huber, Ljutomer 20 kr. — Žnidarič, Nauk o decimalih. Huber, Ljutomer 60 kr. — Janežič, slovenski nemški slovar, družba sv. Mohorja, Celovec 2 fl. 50 kr. — Niedergesäss. Lehrer Manhardt. Pichler, Wien 60 kr. — Netoliczka. Weltgeschichte für Volksschulen. Pichler, Wien 40 kr. — Klenke. Haushaltungskunde. Pichler, Wien. — Schallensfeld. Weibliche Handarbeiten. Pichler Wien 80 kr. — Močnik. Geometrie in Verbindung mit dem Zeichen, Tempski, Prag 70 kr. — Krüger. Erdbeschreibung. Pichler Wien 60 kr. — Gindely. Geschichte für Volksschulen. Tempski Prag 60 kr. — Netoliczka. Fysik und Chemi für Bürgerschulen. Pichler, Wien. — Kavar. Fysik für Bürger und Volksschulen, Tempski, Prag. — Krensky. Učitelj Dobrašín, društvo sv. Jeronima v Zagrebu 40 kr. — Amos Komenskega didakta v Zagrebu pri hervatskem pedagog. književnem zboru 1 fl. — Telovježba od

Hajdenaka pri Albrechtu v Zagrebu 40 kr. — Steinhausen. Mathematische Geografie (hat Bez. Sch. Insp. Bauer) 2 fl. 20 kr.

Časniki:

Österreichischer Schulbote. Wien 4 fl. — Slovenski učitelj. Marburg 3 fl. für das Jahr 1875/76. Svota 28 fl. 73 kr. Tudi je konferenca sklenila, naj okrajna učiteljska bukvarnica pristopi k „Slovenski Matici“ (na leto 2 gld.) in k „družbi sv. Mohorja“ 1 gld.

Tudi se sklené pristop k društvoma „Slovenska Matica in svetega Mohora.“ Sprejme se tudi od predsednika nasvetovana knjiga od Steinhausza. Predsednik opominja na pridno čitanje knjig in pristavlja, da bo okrajni šolski svet gotovo dal potrební denar za nasvetovane knjige.

7) Namesto g. Pernišek-a govori o prirodoznanstvu Lapajne. V svojem govoru poudarja posebno to, da bi se učitelji pri tem nauku ozirali največ na kmetijstvo, zlasti na kmetiških šolah, in želi, da bi šolske gospodske nevedne učitelje v tem podučile.

8) O učnih knjigah in učilih poročá Lapajne. Od njega nasvetovane knjige in učila za rabo v šolah ljutomerskega okraja se sprejmo:

I. Za slovenski jezik.

- 1) Slovenski Abecednik (za rabo učencem);
  - 2) Pervo berilo in Slovnica " "
  - 3) Drugo berilo " "
  - 4) Praprotnikova Slovnica " "
  - 5) Praprotnikovo spisje " "
- ali namesto teh dveh poslednjih
- 6) Slovenska slovnica in nauk o pismih (iz c. k. založbe).

II. Za nemški jezik.

- 1) Perva nemška slovnica (za rabo učencem);
- 2) Druga " " "
- 3) Tretja " " "
- 4) Heinrich's Lesebuch I. del "

III. Za računstvo.

1) Perve štiri dr. Močnikove računice v slovenski prestavi (za rabo učencem) za rabo učiteljevo se posebno zdaj priporočujejo razne knjižice o „novi meri“ n. pr. od dr. Močnika, Žnidaršiča in druge manjše knjižice, potem modeli o „novi meri in vagi“, računski stroj, priprava za razkazovanje drobcev itd.

IV. Za zemljepisje.

Za rabo učencem ni primerne odobrene slovenske knjižice, za rabo učiteljem bi bilo priporočevati:

Nemški zemljepis Kocenov, razni zemljepisi Jesenkovi. Popis sveta od Godina-Verdelskega itd.

Učila bi bila: Zemljevidi Kocenovi: Štajersko, Avstrija, Evropa, Globus, mali telurij, n. pr. Stegnarjev itd.

Za opis ljutomerskega kraja dobro služi zemljevid izdelan po g. Krylu in „Krajepisne čertice“ v „Ljutomerskem šolskem poročilu“ od leta 1873. —

V. Za zgodovino.

- 1) Pripovedi iz zgodovine Štajerske (za rabo učencem);
- 2) Weltgeschichte für Volksschulen od Netoliczke (za rabo učiteljem);
- 3) Zgodovina Vernetova (za rabo učiteljem);
- 4) " Kersnik-ova " "
- 5) " Krempel-nova " "
- 6) " Stare-tova " "

VI. Za prirodopis.

1) Mali prirodopis (Netoliczka-Lapajne), za rabo učencem, kedar bo odobren;

2) Živalstvo, rastlinstvo in rudinstvo, izdano po „Slovenski Matici“, za rabo učiteljem;

3) „Živali v podobah“, od družbe sv. Mohora, za rabo učiteljem in za šolarske bukvarnice.

Za učila služijo razne prirodnine in njih podobe.

VII. Za fiziko in kemijo.

1) „Mala fizika v pogovorih, za rabo učencem, kedar se odobri;

2) Schödlerjeva fizika in kemija v slovenski prestavi, za rabo učiteljem;

3) Decker-jeva, Schubert-ova in Netoličkove nemške fizike. Za učila služijo fizikalni aparati in njih slike.

VIII. Za geometrijo.

1) Lapajne-tova geometrija, za rabo učiteljem,

2) Schubert-ova " " "

3) Močnikove geometrije nemške, za rabo učiteljem;

Učila: geometrična telesa, merila.

IX. Za risanje.

Tablice, pikčasti, a največ čisti papir, za rabo učencem, za rabo učiteljem, bode najboljše služil: Tretau: „kleiner Zeichner.“

X. Za pisanje.

Winiker-jeve pisanke s slovenskimi napisi in podkladki za lego.

XI. Za telovadbo.

Telovadne knjige „Slov. Maticе“, Zime, Hajdenak-a in Klossa.

9) O zgodovini v narodni šoli predava g. Toman tako umljivo in primerno, ter podučljivo za vse navzoče, da se je jej na predlog predsednika konferencija z vzdignjenjem od sedeža zahvalila.

10) Radi pomanjkanja časa in radi bolehnosti poročevalca Lapajna, govoril je ta samo na kratko o telovadbi.

11) Pri posvetovanji o okrajni učiteljski bukvarnici so se volili v to komisijo: Lapajne, Postružnik, Toman.

12) Pri govoru o učnih knjigah se sprejme sledeči predlog poročevalca Lapajna: Deželni šolski svet naj se naprosi, da se v kratkem izda boljši slovenski Abecednik, tretje in četrto slovensko berilo in za slovenske učitelje taka knjiga, kakoršna je za Nemce „Unterklasse.“

13) Samostalni predlogi so bili:

1) od Lapajna: Deželni šolski svet naj se naprosi, da dovoli okraj-

nim učiteljskim konferencam na spodnjem Štajerskem, da izdelajo na podlagi normalnih učnih načrtov načerte, prvič: za čistoslovenske šole; a) za take slovenske šole, na katerih je nemščina predmet in b) za slovensko-nemško šole (sprejeto);

2) od Lapajna: Naučno ministerstvo naj se prosi, da se smejo posebne knjige rabiti za realije na takih dvorazrednih šolah, (v 2. razredu,) 3razrednih (v 3. razredu) in 4razrednih šolah (v 3. in 4. razredu,) za katere še manjka dosta dobrih beril, (sprejeto);

3) od g. Toman: Deželni šolski svet naj se naprosi, da določi 15. september za sklep vsem onim šolam, ki se začenjajo z 1. novembrom; denašnja konferencija naj se telegrafično oberne s prošnjo na deželni šolski svet, da se šole v celem okraji z 15. septembrom končajo, (sprejeto.) Konec konferencije ob 12. uri.

Toman,
zapisateljica.

Ivan Mikl,
zapisatelj.

Slovstvo.

(„Ljutomersko letno šolsko poročilo“) ima na čelu sestavek „o kletarstvi“ od Bl. Pernišeka, potem šolska naznanila, ki kažejo, da je imela šola v minulem letu 3 učitelje, 3 učiteljice in 3 katehete in verh teh tudi učitelja v 1. realki. Razredba šolskih otrok nam kaže mladino, razdeljeno na oddelke in razrede, v koje se imajo v prihodnjem šolskem letu uverstiti. —

(Na Kranjskem) so izdale, kakor „T.“ poroča letna poročila sledeče šole: idrijska (slov. nemško poročilo), kranjska, loška, černomejska (slov. poroč.). Černomejska šola ima na čelu sestavek „Staršem v prevdarek“, od g. Šetina.

(Za rabo v narodnih šolah na Štajerskem) je naučno ministerstvo poterdilo: Kronesove „Pripovedi iz zgodovine Štajerske“, poslovenjene po J. Lapajnu, ki se dobivajo v Gradci (Vereinsbuchdruckerei) po 8 kr. — Nadalje je odobrilo zemljevid Goriške (Vodopivčev) in zemljevid Štajerske (Kocenov.)

Šolske novice in drobtine.

Na prošnjo odbora „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ za znižano ceno p
rilo: **Šolske novice in drobtine.**

Na prošnjo odbora „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ za znižano-
erklären wir uns bereit, jene Herren Mitglieder des „Lehrervereines für die slovenische Steiermark“, welche an der Generalversammlung dieses Vereines theilnehmen wollen, von unseren sämtlichen in Steiermark und Krain gelegenen Stationen nach Cilli und retour mittelst der gewöhnlichen Post- und Personenzüge (Eilzüge, auch die Eilpostzüge 384 ausgenommen) in Wagen II. oder III. Klasse gegen $\frac{1}{3}$ Nachlass vom normalen Postzugfahrpreise unter der Bedingung zu befördern, dass sich die Herren Mitglieder als solche durch auf Namen lautende Mitgliedskarten Ihres Vereines ausweisen und überdies eine von Ihnen ausgefüllte, unterfertigte und

gesiegelte Legitimationskarte nach beiliegendem Formulare produciren. Nach Vorweisung dieser Ausweise und Abstempelung der Legitimationskarte werden unsere obgenannten Stationen Tour- und Retourfahrkarten mit $\frac{1}{3}$ Nachlass verabfolgen. Diese Fahrkarten berechtigen sodann zur einmaligen directen Tour-Reise nach Cilli und nach vorheriger Abstempelung der Legitimations-Karten in genannter Station zur einmaligen directen Retourfahrt ab Cilli in unsere ursprüngliche Fahrkarten-Ausgabestationen. Wir machen Sie somit aufmerksam, dass Besitzer von Legitimationskarten, welche die Abstempelung mit den Stempeln der Abfahrts- und Bestimmungsstationen zu erwirken verabsäumen sollten, des Anspruches auf eine Fahrpreismässigung verlustig und zur Entrichtung des norma'en Fahrpreises verhalten werden würden. Freigepäck wird bei Anwendung dieser Fahrpreismässigung nicht zugestanden. Ausserdem stellen wir das Ersuchen, die Anzahl der theilnehmenden Mitglieder der Station Cilli vorher bekannt zu geben, damit dieselbe rechtzeitig die nöthigen Vorbereitungen für die Rückfahrt treffen könne. Ihrem Wunsche um Zugestehung des halben Fahrpreises bedauern wir nicht entsprechen zu können. Zum Schlusse sei noch bemerkt, dass diese Fahrpreismässigung für die Zeit vom 3. bis inclusive 7. Oktober l. J. Giltigkeit hat."

Dostavek. V ta namen smo dali tiskati za naše ude „pristopnice“ in „legitimacijske karte“ in jih jim v kratkem po pošti pošljemo. — Kdor pristopnice ali legitimacije še želi, naj se obrne do predsednika našega društva, ki biva zdaj v Ljubljani (Stari terg 133.)

V Ljutomeru 15. septembra 1875.

Odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

(Iz štajerskega deželnega šolskega sveta.) 1. seja (6. septembra) v novi (2.) opravljeni dobi. Predsednik pozdravi ude. Stavili so se predlogi za izpraznjena mesta na srednjih šolah in za okrajne šolske nadzornike, sistimizirale so se službe na novi meščanski šoli za deklice v Mariboru, poterdile volitve več učiteljskih zastopnikov v okrajne šolske svete, podelile kvinkvene in remuneracije ter sprejela sporočila o nadzorovanji šol v okrajji Birkfeld. V Judenburgu je dobila službo učiteljsko Ema Toman, učiteljica v Ljutomeru. Na ljudski šoli pri sv. Magdalenii v Mariboru je prestavljen za podučitelja Ivan Furlani.

(Pri občnem zboru „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“) se bodo berž ko ne sledeče pesmi pele: (Gg. pevci naj se oglasijo pri g. Škofluku na Vranskem, da se jim dotični glasi pošljejo, ako to želé.) 1. „Slovan“ zbor, uglasbil Vašak; 2. „Kovačka“ zbor, uglasbil Prohazka, speval Rieger; 3. „Slovo“ zbor, uglasbil Kocjančič, speval Boris Miran; 4. „Danici“ zbor i samospjev, uglasbil Dr. G. Ipavec; 5. „U boj“ zbor, uglasbil Zajc, upeval Markovič; 6. „Kitica slovanskih pesem“, sestavil pr. Förchtgott, Tovačovski za čveterospev i glasovir; 7. „Vipavski vonec“ zbor, sestavil August Leban; 8. „Predivo je prela“ čveterospev uglasbil Lisinski; 9. „Prognanik“, čveterospev, uglasbil Kolander, speval Gromovič; 10. „Mili kraj“ zbor, uglasbil Nedved, speval Praprotnik; 11. „Večerna“ zbor, samospjev i zvon, uglasbil Dr. G. Ipavec, spisal Slomšek; 12. „Oblačeku“ zbor, samospjev i dvospjev, uglasbil Kocjančič; 13. „Lahko noč“, dvojni čveterospev, uglasbil Dr. G. Ipavec, speval Boris Miran, spisal Preradovič; 14. „Na straži“, zbor i samospjev.

(„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer.“) 19. septembra so je bilo zbralo 5 odbornikov (gg.: Lapajne, Kovačič, Pernišek, Sijanec, Sinko) na „Vinskem verhu“ v ljutomerskih goricah, kjer so knjige lanskih in letošnjih naročnikov „Slov. učitelja“ pregledovali in se dogovorili o sklepanji računov za občni zbor 5. oktobra. — Knjige naročnikov kažejo, da je mnogo naročnine še neplačane, zato naj gg. naročniki ne delajo prevelikih skerbi odboru, ki mora vsak mesec društvene stroške plačevati.

(Učiteljsko zborovanje v Ljubljani.) 23. septembra zboruje v Ljubljani „Vdovsko učiteljsko društvo“, „Slovensko učiteljsko društvo“ in „Narodna šola.“ O teh zborih hočemo poročati. —

(V štajerskem deželnem š. svetu) so razen zadnjič imenovanih udov še sledeči: Baron Kübeck, c. kr. namestnik, kot predsednik, pl. Gebell, c. kr. namestnijski svetovalec, kot poročevalec o ekonomičnih šolskih zadevah, dr. Ilwof, voljen od graškega mesta, deželni glavar pl. Kaiserfeld in pl. Pairhuber, voljena od deželnega odbora in deželni š. nadzorniki: Holzinger, Rožek in Wrečko.

(V goriški deželni šolski svet) je cesar imenoval duhovnika Marušič in Pertout, ter ravnatelja: dr. Zindler in dr. Schreiber.

(O novem učiteljski v Kopru) piše „Naša Sloga“: U predzadnjem br. „Naše sloge“, spomenuvši novo koparsko učiteljsko, rekosmo, da će na tom učiteljsku biti temeljni učevni jezik njemački. Tu viest valja da popunimo, pa rečemo, da će se samo nekoji predmeti predavati skupno u njemačkom jeziku, a svi drugi razredno u tri narodna jezika, što se govore u ovom našem Primorju, naime u slovenskom, hrvatskom i talijanskom. Učiteljsko se dieli na IV. godišnja tečaja, a svaki tečaj na tri narodna razreda, naime na slovenski, hrvatski i talijanski. U narodnom će se jeziku predavati sledeći predmeti: 1) Vjeronauk u sva četiri tečaja 2) Narodni jezik u sva četiri tečaja, 3) Zemljopis u prva tri tečaja, 4) Povjestnica u prva tri tečaja, 5) Računstvo sa početci zemljomjerstva u prva tri tečaja, 6) Prirodopis u prvom tečaju, 7) Prirodoslovje u prvom tečaju. Skupno u njemačkom jeziku će se predavati sledeći predmeti: 1) Pedagogika u zadnja tri tečaja, 2) Metodika za sve predmete u IV. tečaju, 3) Njemački jezik u sva četiri tečaja, 4) Prirodopis u zadnja tri tečaja, 5) Prirodoslovje u zadnja tri tečaja, onda 6) Poljodjelstvo u zadnja dva tečaja, 7) Pisanje u prvom tečaju, 8) Risanje u sva četiri tečaja, 9) Violin u sva četiri tečaja, 10) Pjevanje u sva četiri tečaja i naposljedku, 11) Tielovježba u sva četiri tečaja. U ostalom, kako čujemo, pripravljaju se nacrti poduke za Metodiku u talijanskom, hrvatskom, i slovenskom jeziku pa će tako mladići moći učiti taj predmet i u svojem materinskom jeziku.

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: Nadučiteljska služba v Vitanji (3r. š. okraj Konjice) s 650 gld. in stan. na kr. š. svet do 30. septembra.

Na Goriškem: Učiteljska služba v Sežani (s 500 gld.) v Kostanjevici, Št. Polaji, Rodiku (s 400 gld.) in v Repentabru (s 300 gld.) do 30. sept. na krajne šolske svete.

Podučiteljska služba.

2—2

Na dvorazrednej narodnej šoli na Ponkvi z dohodki 440 fl., oziroma provizorično 400 gld. i prostim stanovanjem se razpisuje.

Prositelji, zmožni slovenskega i nemškega jezika, imajo svoje dokumentirane prošnje do 25. septembra t. l. vpslati krajnemu šolskemu svetu na Ponkvi poleg južne železnice.

Okrajni šolski svet Šmarski

19. avgusta 1875.

Predsednik: Haas l. r.

Založena dela.

Založba Karol Winiker-ja,

bukvarja v Bernu,
Ferdinandove ulice
št. 3.

in pisanske

V založbi podpisane knjigotržnice so prišle vsled izražene želje mnogih gospodov šolskih predstojnikov in učiteljev že v nemškem in českem jeziku popred izdane načertane pisanke zdaj tudi s slovenskimi napisi na svitlo, in sicer:

- Št. 1. Pisanka za nemško lepopisje (9 verst, široko dvojnato načertanih.)
 Št. 2. Pisanka za slovensko lepopisje (8 verst, široko dvojnato načertanih.)
 Št. 3. Pisanka za slovensko pravopisje (12 verst, ozko dvojnato načertanih; visoka oblika v četverki.)
 Št. 4. Pisanka za nemško pravopisje (14 verst, ozko dvojnato načertanih; visoka četverka.)
 Št. 5. Pisanka za pravopisje in spisje (14 verst, s prostimi čertami; visoka četverka.)
 Št. 6. Računska pisanka (kvadrati, visoka četverka.)

Navedene pisanke, ki so narejene iz dobro limanega papirja, so vpeljane v nemškem in českem jeziku v mnogih šolah in zadostujejo v vsakem obziru ukazom slavnih gospodsk, in podpisana knjigotržnica je pripravljena, željam p. n. gospodov kupovalcev v vsakem obziru vstrezati.

Cena pisank je za eno rizmo = 240 kosov 2 gld. 80 kr. av. v. netto v gotovem denarji, in posamezne številke se tudi na dalje na ogled pošiljajo.

Tudi je v podpisani zalogi na svitlo prišlo:

Prvi nauk v lepo- in hitropisji. Nemško sestavil in pisal Jožef Pokorny, poslovenil Anton Lésar. Sešitek 1.—12. à 2 kr. pr. Riess 4 fl. 80 kr. netto 3 fl. 15 kr. Karteln zu Prüfungsschriften mit blauen Linien und Randverzierung in 4° a. Briefpapier à 1 kr., 100 St. 75 kr. n. Lésar Ant., Liturgika ali sveti obredi pri vnanji službi božji. Za gimnazialno, realno, in sploh odraslo mladost. 1863. 1 fl.

Naročila naj se franko pošiljajo na

Karol Winiker-jevo

založnico in prodajalnico knjig v Bernu (Britnn)
Ferdinandove ulice št. 3.